

Reuerendi Patris P. Hieremiæ Drexelii e Societate Iesu Opera omnia

Duobus nunc Voluminibus comprehensa, & libellis ante hac non editis
aucta ; Illvstrata, Indicibvs Moralibus, Locorum S. Scripturæ, Capitalium
Mysteriorum fidei, Rerum, & Concionum quouis anni tempore habendarum
; Congestis Et Compositis Methodo prorsus, alijs Auctoribus inusitata ; Sed
Theologis ...

Indicibvs Illvstratvs Et Avctvs Concionatoriis

Drexel, Jeremias

Antverpiæ, 1643

Cap. IV. Quartus resistendi modus, Repugnare.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77031](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77031)

vobis imitationibus meis ostendam, quo armorum genere, quâ preparatione sit opus ad hos cum hoste congressus: Virgilate, & orate, ut non intretis in tentationem. Ita hic idem Servator noster cruciatibus suis initium daturus, factus in agonâ prolixius orabat: & quidem ut optimi auctores sentiunt, ad tres horas orationem produxit. Prolixius ergo, ait Sebastianus Barradius, orasse dicitur, quoniam ritum horarum spatio oravit.

Beatus Paulus potenter admodum impugnatus: Datus est mihi, ait, stimulus carnis mee, angelus satana, qui me colaphizet. a Vehemens fuit hæc tentatio & perquam molesta. Propter quod ter Dominum rogavi, ut discederet a me. b Perinde si æger medicum roget: Domine Doctor, nimum quantum naturæ meæ hoc pharmacum adversatur; nimis urit hoc malagma, tolle illud, obsecro. O Paulo, tamen si tuum medicum ter et atque sæpius rogareris, hoc medicamentum est exhauriendum; quæ utens cataplasmata tam citò non amovendum. Hoc enim tuus tibi medicus responderet: Sufficit tibi gratia mea. d Nil ultra poscat ægrorùs, quàm ut sibi faveat hic medicus. Facile superat omnis tentatio, si auxilium non desit è cælo; neque enim difficilis est victoria, ubi subvenit divina gratia. Deinde virtus in infirmitate perficitur. e In te quidem, ô homo, es debilis, sed in tuo adjutore fortis. Si conqueratur figulus, dicatque: Cur mihi semper, non nisi lutum calcandum & tractandum? Accommodè illi responderis: Mi magister figulus es, non aurifex, lutum tibi tractandum non aurum, à luro tibi petendus panis non à metallorum rege; ita prolixus tentatio & infirmitas patienti, fortitudinis, temperantique materia; in infirmitate perficitur virtus. Homo debilitatis viribus & effæto corpore, si sapit, sobriam valetudinis curam gerit, sibi que sollicitus attendit, ne per os admittat ullum hostium, non gulæ studet propriandæ, sed vitæ propagandæ: ita multos sepelit robustorum. Nam homo robustus obvia quæque vorat; quidquid sapit, hoc per os immitit, nocet an conducit, id ille non pensi habet, dummodò quod glurit, quod haurit, sapiat. Tarses plerumque non sunt diuturnæ sanitatis & vitæ: ita virtuti plurimum opitulatur infirmitatem, miserias, virtuositatem suam agnoscere. Hieronymus ad Ctesiphontem: Hæc una, inquit, præsentis vitæ perfectio est, ut te imperfectum agnoscas; tibi penitus diffidas, in Dei bonitatem ac potentiam spem omnem transferas. Virtus in infirmitate perficitur. Ubi Dei gratia, ibi tentationum victoria; gratiam autem impetramus precando.

§. III.

Alomon sapientem hanc cautelam in tentationibus necessariam persuasurus: Erastus, inquit, jacitur rete ante oculos pennatorum. Perinde si dixerit. Tu meis monitis eruditus laqueos, retia, insidias, quas tibi hostes diversi struent, facildè vitabis: nam eorum technas retexi, pedicas ostendi, quæ incassum explicantur, cum eas vident aviculæ. Nam

Qua nimis apparent retia vitat avis.

Tu igitur simul atque tentationum laqueos conspexeris, præsidium cape ab alis, & avola, animum per precationes ad Deum erige. Diabolus auceps astutissimus nusquam non pandit sua retia; si nos pennati sumus, & ad cælum orando evolemus hiantem line prædæ aucupem ridebimus. At nos pullastri malè plumati, aviculæ nondum alatae orationes longas texere non nostrum esse ducimus. Sit istud. Cùm igitur milvus esuriens oberravit, mox sub matris alas acceleremus, & ingemitemus has saltem precationes brevissimas: Domine Jesu, miserere mei, & dirige me. Aut solùm, Domine Jesu, dirige me. Aut istud tantùm: Domine Jesu, ardens esultemodi clamor in tentatione omni facildè servabit. Beato Paulo teste: Omnis, quicumque invocaverit nomen Domini, salvus erit. Discedat ab iniquitate omnis, qui nominat

Tom. II.

A nomen Domini. Licetbit quotidie primo mane cum Christo amicissimè ita pacisci: Domine, quotiescunque hæc die dixerò, aut corde solo suspiraverò. (Domine Jesu) hoc à me dictum, hoc à te intellectum volo; ita non solum tentationes vincere, sed etiam amoris actus & promerita poterimus augere. Sola in his adeo modicis & facilibus constantia desideratur. Sæpius quidem talia incipimus, sed paulò post negligentia vel tadio victi desinimus incepta; idem, qui tunc in matremus.

Joannis Avilæ dictum est: Tentatio ad te, tu verò ad Deum. Hanc ipsam ob causam plurimas tentationes immitit Deus, ut nos trahat ad se.

Gemini scriptores narrant hominem inter delicias educatum in Cisterciensem familiam transisse. Hic religiofam mensam minimè lautam pane omnem, præcipuè cœcum cicer & confusaneum hordeaceum panem valde averfatus, paullatim cœpit moliri fugam. Tentatio gravis: nam aut esurire cogebatur, aut gulam offendere. Christus igitur sub quietis tempus spectabilem ei se præbuit, & panem porrigens dixit: Comede. Non possum, ait tivo, nec enim assuevi huic edalio. At caelestis medicus diductâ veste in lateris sui vulnere panem nauscatum tingens: Nunc, ait, comedede. At ille jam magis averfari cruentum, & deprecari tam ingrattam bucceam. Cui minaci vultu Dominus: Vel gusta tantum. Gustavit, & esse censuit non secundarium panem, sed panis florem, & delicias mellitissimas. Disparuit Christus, & unâ vitiosum gulæ fastidium. Tentatio si primâ fronte spectetur, hordeaceus, secalicius, avenaceus, ater, furfurulosus, durus, sordidus panis est; ingratus sanè bolus, qui siccis hæret faucibus ægrè admoldum glutendus. Sed obsecro, mi Christiane, quidquid ejusmodi acerbioris edulii est, cruento latere Christi crucifixi merge, dic animo: Domine Jesu, dirige me, tuere me, protegeme. Reverta tentatio nulla quantumvis valida non tolerabilis & facilis speratu reddidit, quoere tam pretioso tinctâ. Ora, & vincis. Subinde duplex inficit venenum, quod & frigore & calote pugnat, huic duplicatum etiam alexipharmacum opponendum, quod & frigus retundat & calorem. Adversus tentationes omnes primâ duo sunt remedia, Oratio, & Patientia; hæc refrigerat, accendit illa, & inflammat. Ad orationem Bernardus excitans: Quoties ergo, inquit, gravissima cernitur urgere tentatio, & tribulatio vehementer imminere, invocastodem tuum, doctorem tuum, adjutorem tuum in opportunitatibus, in tribulatione. Inclama eum, & dic, Domine salva nos, petimus. * Non dormit, neque dormitat, est ad tempus dissimulat: ne forte periculosis ab illius te manibus ipse præcipites, sic te ignoreris sustentantem. Quapropter rogo vos, fratres, ut semper ad manum habeatis tutissimum orationis remedium. Romani, ut verus ferebat verbum, sedendo vincunt; Christiani vincunt orando.

C A P V T. IV.

Quartus resistendi modus,

R E P V G N A R E.

15. Diabolus quosdam, quod orti sumus dicere, tam speciosè fallit, ut ii potius sejunium ab Ecclesiâ præceptum violent, quàm ut ea, quæ ipsi sibi in junxerint, non servent. Idem in aliis plurimis fit: quod præcipitur, negligimus, & nova ipsimet nobis præcepta cudimus, quæ observamus. Nimirum, nitimur in veterum, cupimusque negata. 16. Deinde cacodæmon Orbem univertum vanis suspitionibus & temerariis judiciis in perniciem dat, & quod longè pessimum, pauci notant tam blandos in exitum expulsi; alter alterius, ut putant, cor inspicit, quod ipse diabolus nequit. 17. Diabolus ad tentationis escam semper loquentem Decimum

P p p

Caesarius Heisterbachensis lib. 4. hist. gem. c. 80. mihi pag. 235. Thomas Cantipratanus Mirac. mem. lib. 2. c. 57. n. 26. mihi p. 465.

Adversus tentationes duo sunt primaria remedia: Oratio, & Patientia. Bernardus, in tribulatione. Inclama eum, & dic, Domine salva nos, petimus. * Non dormit, neque dormitat, est ad tempus dissimulat: ne forte periculosis ab illius te manibus ipse præcipites, sic te ignoreris sustentantem. Quapropter rogo vos, fratres, ut semper ad manum habeatis tutissimum orationis remedium. Romani, ut verus ferebat verbum, sedendo vincunt; Christiani vincunt orando. pag. 713. & serm. 5. in Quadrages. de triplici modo orationis, mihi pag. 148. * Matt. c. 8. vers. 25.

Decimum quintum diaboli ad impugnandum artificium. Decimum sextum. Decimum septimum. Digitum a

digitum intendit; aut enim aliorum vitia commonstrat, hinc temerarium multiplex iudicium; aut aliorum facultates & opes ostendit, hinc cupiditas & invidentia: ita omnis pax animi turbatur, hinc illa, inquires, quæ nec precari, nec ferre aliud fructuosi agere permittit.

Decimum octavum.

Quod diabolus mille modis conficit. 18. Vexator hominum iis, qui nimium sui juris sententiæque, qui sui sensus & cerebri sunt, persuadet, ut aliorum consilia exquirant: scit enim iam ante consilii eos non obtemperaturos; ut ita tanto magis peccent, & minus sint excusabiles. 19. Multis contra dissuadet aliorum consilia petere, idque artificiosè prorsus his argumentis planum facit: si consilii sit opus, cum Deo inter preces age,

Decimum nonum.

Tob. cap. 4. vers. 20. Eccl. 1. 39. vers. 10.

Et pete ab eo, ut viam tuam dirigat, & omnia consilia tua, in ipso permaneant, & ipse diriget consilium tuum. Quid hac in re potissimum expediat, tu omnium optimè intelligis; tu scis, quâ te parte urat calcus; alius id scire nequit. Plerumque multa inperrogare, est multum errare; & iste quidem consiliarius albus, ille atrum suadebit. Quisque sibi optimus est consiliarius. Atque hæc tam periculosa, quam communis & artificiosa est tentatio. Cum res ad vivum referatur, mera hic delitescit superbia. In omnem se formam induit Avernalis iste Proteus. Quod eruditè ac verè præmonet Ambrosius: Oculis delectat, demulcet l. 1. de Cain & Abel, c. 5. mibi p. 117.

Ambrosius. l. 1. de Cain & Abel, c. 5. mibi p. 117.

ac verè præmonet Ambrosius: Oculis delectat, demulcet l. 1. de Cain & Abel, c. 5. mibi p. 117. vera subducit, spondet pecuniam, aurum offert, sed auferit disciplinam. Tu autem accipe potius disciplinam quam pecuniam, & scientiam super aurum probatum. Resiste diabolo. De Resistendi modis cepimus disserere. Primo loco diximus, Vigilandum: Altero, Principiis obstandum; Tertio, Orandum: Hoc capite sequitur, Impugnanti repugnandum, de quo nunc plura.

4. Contia tentationes multum impugnamus repugnandum. Tac. c. 4. v. 7.

§. I.

Impugnandum.

Discipulus Domini Jacobus validè honoratur: Resistite diabolo, & fugiet à vobis. Publicus hostis tyrannidi vos suæ conatur subdere per vestrasmet cupiditates, ac vos viriliter ei resistite, negando consentum, & fugiet à vobis victus, spretus, delusus. Nam diabolus, quod Ambrosius notat, verè virtuti solet cedere. Et si invadere non desinat, tamen instare formidat, quia frequentius refugit triumphari. Ingentis hoc solatii est tam facilem repugnando victoriam posse obtineri. Homo ebrius & vini vitio furiosus, aut prædo, si quem invadat, certè non illico cedit, atque alter ei obstitit, itò sapius quò acriorem alterum sentit antagonistam, èd ferocius insultat. Multò aliter diabolus, qui fugatur & vincitur, cum ei resistitur. Quo quidem lavernigni, nocturno furi similis, qui tacito pede per tenebras postè aliquem insersit, & subito manum iniecit direpturus præeuntis pallium: quòd si istud vel alligatum sit, vel eo sese cautus ambulator involverit, ut primo aggressu diripi non possit, mox in pedes sic conjicit, & in tenebras abdit: ita diabolus, ubi animosè resistentem sentit, fugam capessit. Sed dicas: Una subinde tentatio, usui hominis viginti aut triginta & pluribus durat annis. Resistit huic inimico, sed non fugit. Ajo illum fugere, sed mox redire, uti musca iterum iterumque ac denuo abacta, identidem redit. Atque hoc hominis certantis promeritum supra modum auget, cum ex eodem non vel uno die centies sapiusque redintegritatis semper actibus abigitur superatus. Sed ille tam impudens est, ut toties victus, toties fugatus, usque tamen & usque redeat.

Ambrosius. l. 4. in c. 4. Lucæ, mibi pag. 51.

Diabolus fugatur, cum et resistitur. Similis est furi nocturno.

Vulpi.

Nec rarò facit avernalis bellua, quod animantium astutissimæ solent. Vulpes, ut gallinas fallat, se mortuam simulat. Cum enim simplices illæ aves accedunt propius visuræ, num jaceat hostis mortuus, tunc vulpes velut dividiva prædam vicinam arripit, & gulæ suæ sacrificat: ita diabolus simulat se victum cedere, mox adest subito & securum pugna inunecat. Resiste igitur & repugna, de pelle tuâ, imò de animâ tua age: Defende te, &

gladium, si sapias, nunquam depones; famelica è tartaro vulpes viatores ad cælum repentinis insultibus audacissimè invadit.

Anno Christiano millesimo sexcentesimo trigésimo secundo, in Helvetiâ circa urbem Lucernam eò famem addegit vulpes, ut eæ viatores luporum instar sint aggressæ. Non facillè auditum. Vir procerus cum harum unâ ad horam dimidiam non sine suo vulnere pugnavit, dum eam denique confecerit. Longioris ævi & memoriæ viri narrant ejusmodi ostenta olim geminis suorum præliis prælusisse. Astutissima ex Acheronte vulpes obvios quosque viatores invadit. Tu vulpi Acheronicæ adversarium te gere, & vicisti; resiste & fugasti.

Sed dicas denuo: Tot jam annis restisti, sed necdum fugavi. Quot quæso, numeras annos? Forlan viginti, dicces, aut triginta? Quid omnes isti? Quasi media hora. Cum Joanne canit Ecclesiâ: Factum est spiritum in celo, quasi mediâ horâ, dum draco committeret bellum. Quot quot nos annis impugnet præcipitatus aliger draco, tamen si quinquaginta vel sexaginta, vel pluribus hæc impugnet pugna duret, quasi mediâ horulâ durasse arbitrandum. Quidquid temporis est, breve est, nihil enim longum nihil diuturnum, nisi quod æternum. Perpende, ait Chrysostomus, si potes, labores & merita, sudores & premia, cursum & regna. Exiguum sentis, sed immensum est, quod mereris, modicum pateris, sed æternum est, quod regnabis. Quamvis voluptas magna sit, Deo juvante, currere, & Christo comite pergere, & favente Domino festinare. Quantumcumque igitur proluxa videatur tentatio, quasi media horulâ, momentum est paulò productius, atra nubes est, celerrimè transvolatura. Tu modò resiste, & brevi cernes fugitivum hostem.

§. II.

Neas Sylvius memoriæ prodidit, Ungarorum quosdam in Sigismundum Cæsarem non bona coxisse consilia, sed & armatos irrupisse in palatinas ædes, ut Imperatorem, quem sibi destinârunt hostem, vel vivum caperent, vel perimerent. At Sigismundus infra cò animò strictòque pugione se illis præbens obvium: Ecquis vestrum, ait, injiciet in me manus? Vos regem vestrum interficere? Si cui animus est mecum solo congregiatur. At conjurati tantâ vocis animique constantiâ territi, quâ data porta diffugerunt. Diabolus ejusmodi focii apostatæ potentes spiritus sunt, callidiores ac celeriores nobis vel millies; quòd si eorum impetu conteriti cedamus, nõ sòque illis dedamus victos, leones sunt; quòd si magnâ in Deum fiduciâ resistamus, & pro cælo propugnemus, leporis sunt, & victi diffugiunt. Adversus pavidos leones istos Bernardus animum addens: Videte, inquit, quàm debilis est hostis noster, qui non vincit nisi volentem. Potest inimicus excitare tentationis momentum, sed in te est, si volueris, dare vel negare consentum. In tuâ facultate est, si volueris, inimicum tuum facere servum tuum, ut omnia tibi cooperentur in bonum. Ecce enim inflammat inimicus desiderium cibi, vanitatis aut impatientie cogitationes ingerit, aut excitat libidinis motum: tu solummodo ne consentis; & quoties resistis, toties coronaberis; sed & in ipso certamine, si viriliter resistimus, quadam pia tranquillitas de conscientia bonâ nascitur. Credo etiam si cogitationes istas, quamvis in nobis advertimus, non patimur remorari, sed in spiritu vehementi animus adversus illas excitatur, quoniam inimicus confusus abscedet à nobis, nec tam libenter illico revertetur. Ergo rugientem hunc leonem neutiquam formidemus. Nam, eodem Bernardo teste, rugire potest, ferire non potest. Rugiet, quantum vult, tantum non fugiat ovis Christi. Quanta imitatur, quanta exaggerat, quanta intemat? Non simius bestia, ut nos prosternat vacuus ille rugitus. Verè bestia, verè rationis expertus, qui tam pusillanimis est, ut solo timore cedat, qui solâ futuri exaggeratione laboris victus, ante consilium non celo, sed tubâ prosternitur. Nondum resistis usque ad sanguinem.

ut omnia tibi cooperentur in bonum. Ecce enim inflammat inimicus desiderium cibi, vanitatis aut impatientie cogitationes ingerit, aut excitat libidinis motum: tu solummodo ne consentis; & quoties resistis, toties coronaberis; sed & in ipso certamine, si viriliter resistimus, quadam pia tranquillitas de conscientia bonâ nascitur. Credo etiam si cogitationes istas, quamvis in nobis advertimus, non patimur remorari, sed in spiritu vehementi animus adversus illas excitatur, quoniam inimicus confusus abscedet à nobis, nec tam libenter illico revertetur. Ergo rugientem hunc leonem neutiquam formidemus. Nam, eodem Bernardo teste, rugire potest, ferire non potest. Rugiet, quantum vult, tantum non fugiat ovis Christi. Quanta imitatur, quanta exaggerat, quanta intemat? Non simius bestia, ut nos prosternat vacuus ille rugitus. Verè bestia, verè rationis expertus, qui tam pusillanimis est, ut solo timore cedat, qui solâ futuri exaggeratione laboris victus, ante consilium non celo, sed tubâ prosternitur. Nondum resistis usque ad sanguinem.

guinem, ait strenuus ille dux, qui leonis hujus noverat vanum esse rugitum. Si quis in militiam profecturus, se victorem, liquidem vellet, certò rediturum sciret, quam hilariter & animosè ad arma convolaret. Hoc bellum adversus dæmonem proflus tale est. Serium ac cordatum Nolo vel unicum parit victoriam. Exempli gratiâ. Diabolus blandè adrepens: En, inquit, occasio invitat commodissima; utere illâ & frue. Ad hanc diaboli tentationem si tentatus vel unum hoc dixerit: Nolo. Jam omnis jugulata est tentatio. Sed adest iterum ex orco vulpes, &: En, ait, præsentem moneram; ostende tibi manus esse, & fac tuam: mortalium nemo resciet. Si respondeo, Nolo, jam expiravit tentatio. Recurrit, & suadens: En locum, inquit, peropportunum, en formam, ad tuos nutus facilè persuadendam. Aude. Non opportunitior esse potest ipsa opportunitas. Indulge aliquid tibi. Tu verò si serius dixeris: Nolo, jam tota concidit hæc machina. Sed redit musca stygia, & insulturnans: En, ait, ipsissimum inimici ulciscendi tempus; cave id neglexeris. Si tu porò dicas: Injuriam ulcisci nolo; Jam superatus est diabolus; tormentum in te paravit bellicum, sed pulvere tormentario vacuum. Verùm Orcinianus impostor denuo adest, & hortatur: permittite aliquid genio, deleatate iis, quibus pasceris, perfuere bonis. Si tu iterum constanter tuum illud reperas, Nolo: jam exarmatus, jam victus est, fugiet. Resiste tantum, & cedit.

Beatus Hieronymus larvata illa tentatoris verba expendens: Mite te deorsum: suadere potest, ait, ut te ipsum dejicias, at verò ne utiquam præcipitare, sed nec impellere te potest in ruinam. Imò in perisulque, si serio agamus, jocabitur cum dæmone. Opportunum erit generoso irrisu dicere illi: Tu te deorsum, ad inferos mitte; jam viam illuc nosti: Ego me mittere nolo; præcipitium tam formidandum horreo.

Historia veteris est, hominem religiosum à diabolo acerrimè impugnatum. Hic spiritalis magistrus adiens: Ego, inquit, mi Pater, dies noctesque horrendè vexor à diabolo. Hic assidue suggerit importunissimus suavor: Tu tuis ipse miseris impone finem; quid tandem te torques? Si vis, descendere potes ex hoc patibulo; en cultrum, en laqueum, en præcipitium. Hæc assidue suadet. Cui spiritalis Pater: Mi fili, ait, ne utiquam his consiliis opus est. Tu diabolo id unicum responde, Nolo. Atque post octiduum de successu rei me redde certior. Obsecutus est recta suadenti, & brevi omnis tentatio evanuit. Superbissimus hostis ferre non potest sua consilia detegi, se sperni. Ergo *resiste diabolo, & fugiet.*

§. III.

Mysteriorum scriptor Joannes: *Et vidi Angelum inquit, descendentem de celo, habentem clavem abyssi, & catenam magnam in manu sua. Et apprehendit draconem serpentem antiquum, qui est diabolus & satanas, & ligavit eum per annos mille. Cum Christus expiraret in cruce, hic inferorum prætor Angelus ligavit Luciferum catenâ stricti imperii divini, ne vel inde egredi, vel per suos prolibitu nocere posset. Quomodo autem ligatus est, cum ubique tot malorum concitor, tot ce tenis millibus tam graviter noceat? Respondemus nocere illum non posse nisi otiosis, negligentibus, ignavis, qui nolunt resistere impugnant. Hic trifaux Cerberus latrare potest, sollicitare potest, mordere sanè non potest nisi volentem. Si lupus aut molossus, aut ursus catenis vinciatur, pueri etiam puellæque illudentes vincitum temere lacessunt, & joco dicunt: pande os bestia. Pandenti pro pane lorum aut lapillum injiciunt. Ita qui diabolo resistere non recular, securè illi insultat. Vincitum est avernalis lupus; & vincere illum & illudere potes. Augustinus illud carminis sacri explicans: *Draco hic, quem sumpsisti ad illudendum**

Aci. Tam tu, inquit, illud draconem: ad hoc enim hic factus est draco. Regnum ejus, quod putas, carcer ejus est. Multi enim dicunt: Quare tantam potestatem diabolus accepit, ut dominetur in hoc seculo, & tantum valeat, & tantum possit, quantum valet, & quantum potest? Ligatum facile vinces. Alligatio diaboli, ait idem Augustinus, *non permitti exercere totam tentationem quam potest, vel vi vel dolo ad seducendos, in partem suam cogendo dolenter fraudulentèque fallendo. Quod ne faceret alligatus est.* Hunc draconem alligatum illud; exprobra illi & dic: Spiritus miserabilissime, qui aliquando cali princeps eras, nunc lutum tractas & fimum, sordidissima quæque ac sordidissima suggerendo. Eras olim Angelorum summus, nunc erro es circumforaneus, qui radículas falsas & repullas mendacis plebas oggeris emptoribus. Hæc tua sunt artificia, diabolus verè pauperimus es. Ita illudendus diabolus tygius.

Antopius Magnus, cum eum diaboli varias bestiarum formas induci cingerent, cum alii leonum, alii tigridum, pardorum & taturorum, alii larvas gererent, ut Antonium terrent, veluti eum jam jam laceraturi. At ille impavidus: O miseri, ait, si quid haberetis virium adversus me, satis esset vel vestrum unicum: nunc verò tot & tanti hominem unicum invaditis, quid opus apparatu tanto? En adsum, si permissum vobis, lacerate me: si negatum, frustra est rabies vestra. Ergo quod Paulus ait, *Deo gratias, qui dedit nobis victoriam per Dominum nostrum IESUM Christum.* Quocirca *resiste diabolo & fugiet ad vobis.* Sed quomodo resistendum? Diversè: & hoc artis est, præsertim duplicis.

Sunt vitia quædam molesta, tædiosa, amaroris plena, ut est ira, odium, invidia, rixa, impatientia, vindicta, merum merissimum absinthium. Sed sunt & alia vitia, aut vitii valde affinia, quæ voluptatis aliquid habent, ut sunt esse, bibere, nugari, ludere, fabulari, choreas ducere, lascivire, libidini parere: ita duplicis generis tentationes sunt, quæ ad illa & ad ista vitia invitant. Quæ admodum verò militiæ diversi generis milites sunt: alii quos manipulares & legionarios, alii quos extemporales & subitarios appelles: illi cum sua quisque armaturâ, cum fistulis æneis aut hastis præpilatis in hostem eunt; isti è paganâ plebe, rustici, stipitibus duris sudibusque præultis armari milites quandoque subitarii sunt; his certè aliter longè, quam prioribus resistendum, alia iis opponenda sunt arma. Ita hic proflus: tentationes primi generis ad iram, odium, invidiam, & si quæ talia monstra, congressu & conflictu, pugnando & luctando sunt superanda. Sic & iracundum sibi quis statuat ante oculos, & unâ expendat, quam sædum & nocivum sit vitium, velut insanum è vinculis erumpentem furere, in obvios quosque grassantem & ignem vomere, pœnitenda loqui &c. Imò ut Cassianus, Bonaventura, Climacus docent, bonus athleta se subinde in conspectum hosti der, atque cum eo congregiatur, Dicit m. Et altercator hic est, cui Mars semper in lingua, qui neminem amicum affari solet, congregiatur cum eo, sed verbis quam potero mitissimis ac suavissimis, melle ac saccharo sparsis: ita me Deus juvet, rabiem illius expugnabo: si æquè velim ac ipse tumultuari & furere, ira ignes auxero non sopivero. Ita & alius: Scio, dixerit, tam venalem esse invidiam in aulis, quam lolium in agris. Sed istud me non terrebis, invidiam perferam, non inferam, sustinebo illam, non exercebo. Idem de aliis est judicium. Atque hoc est cum hoste pedem conferre, & manus conserere.

Alte tentationes sunt viscolæ, piecæ, solâ fugâ vincendæ. Quod beatus Paulus docet: *Fugite fornicationem.* Adversus bellica tormenta securissimus murus est procul abesse. Ita hic, procul ô procul, quidquid Venerem olet & cupidinem, Occasiones omnes vitanda, aures & oculi claudendi, cogitationes impuræ statim, ut se produnt, eliminandæ.

Alte tentationes sunt viscolæ, piecæ, solâ fugâ vincendæ. Quod beatus Paulus docet: *Fugite fornicationem.* Adversus bellica tormenta securissimus murus est procul abesse. Ita hic, procul ô procul, quidquid Venerem olet & cupidinem, Occasiones omnes vitanda, aures & oculi claudendi, cogitationes impuræ statim, ut se produnt, eliminandæ.

Regnum diaboli carcer ejus est. *Idem tom. 5. lib. 2. c. de Ciuit. c. 28. mihif. 261.*

1. Cor. c. 15. vers. 57.

1. Cor. c. 4. v. 8.

Duplex ars ad resistendum dia-

bolo:

1. Est Pa-

gna.

2. Fuga.

1. Cor. c. 6. vers. 18.

Quaestio inter re-
ligiosos D.
Francisci:
Quomodo
tentatio-
nibus resi-
stendum.

Intér religiosos viros è Divi Francisci familiâ quaestio fuit nata, Quomodo tentationibus sit resistendum. Diversi diversa. F. Ruffinus sententiam rogatus: Ego, inquit, humi me abjicio, & Deum oro, nec prius ab oratione surgo, dum solatii aliquid & praesidii obtineo. F. Simon: Ego, aiebat, considero, quàm fœdum & abominandum sit vitium, quod lucem fugit, & modis omnibus absconditur, quod coram Deo, & Angelis Dei, quod coram Orbe universo pudori est. F. Juniperus, Cum sentio, inquit, incurtionem hostilem, mox portas claudo, & pii aliquid cogitare incipio; hæc meæ sunt excubiae. Si acrior instat hostis, & fores minetur effringere, ego vi aliâ non utor, hoc unum proclamo: Abi, cum tuis, mihi, abi: jam prævenitur alii; huic perditissimæ inferorum faciei ostium non pando, ingressum non permitto. Ita risu & pudore obrutus cedit. Ad quæ F. Agidius: Cum isto, ait, sentio, Optimum est ejusmodi cogitationibus omnem aditum obserare, aut ingressas quàm primum ejicere. Non est cum illis disputandum, nec blandientibus respondendum. Expelle, si vis vincere. Fuge fornicationem, & quidquid piceatam ejusmodi oblectationem habet, fuge, fuge. Alia verò vitia cum insipientibus congressu & conspectu superanda sunt. Hic resistendum diabolo. Sic partim fugâ, partim pugnâ comparandus est triumphus.

CAPUT V.

Quintus resistendi modus,

FIDUCIAM OMNEM IN DEO COLLOCARE.

Vigilantia diaboli ad impugandum artificium.

Vigilantia secundum.

5. Contra tentationes munimentum: Fiducia omnis in Deo collocanda.

¶ Ti cœpimus, ita diversa diaboli vasaframenta ad numeros evocare pergitur. 20. Diabolus ebrius nescio, quas scintillas pietatis immittit, & suavissimos de divinis sensus ad ipsas usque lacrymas. O dulces lacrymas, sed non Christi! Hinc illis ebrietas tam devota non est odio. 21. Plurimos fallit & irretit diabolus, quos tam exstecos, aridos, omni solatio destitutos reddit, ut sint velut terra Samariæ triennio & semestri nullis pluvii rigata. Hinc pessimæ voces illæ: Deseruit me Deus: ergo meum erit obsequium, prout est salarium. 22. Satanus tam artificiosus est oculus fabricator, ut quod videtur per specilla, loq̃ aliud videatur esse quàm sit. Exempli gratiâ. Est qui de aliis amarulento affectu nocendique animo loquatur pessima quæque, nihilominus fabricator ille artificiosissimus ea ipsius naso conspiciat insidit, ut improbus obreptator hæc in gratiam veritatis à se dicta, nec malum esse credat sciri talia. Quemadmodum verò diabolus istum decipit, ut sibi persuadeat se neutiquam perverse loqui, ita fallit alium, ut existimet se non vitiosè tacere, quæ forent dicenda. Omnia laqueis obducta. Ergo adversus hunc restrictionem & impostorem Vigilandum, Principiis obstantum, Grandum, & ei Repugnandum, ut diximus: Hoc porro capite quintus resistendi modus explanandus, Fiduciam omnem in Deo collocandam.

§. I.

¶ Verissime dixit religiosissimus scriptor: Initium omnium malorum tentationum inconstantia animi, & parva ad Deum confidentia. Ubi verâ in Deum fiducia vacillat, ibi animus & vires satanæ crescunt. Deus olim Israël's populo edici jussit: Cùm introduxerit te Dominus Deus tuus in terram, quam possessurus ingrederis, & deleverit gentes multas coram te, Hethæum & Gergezum, & Amorrhæum, Chananeum & Pherezæum, & Hevæum, & Jebusæum, septem gentes multo majoris numeri quàm tu es, & robustiores te tradiderit, eas Dominus Deus tuus tibi, percutes eos usque ad internecionem. Non inibis cum eis fœdus, nec misereberis ea-

rum, neque sociabis cum eis conjugia. Quin potius hæc facieris eis: Aras eorum subvertite, & confringite statuas, lucosque succidite, & sculptilia comburite. At verò Judæi timidissimi Judæorum contra sic obducere. 1. O Domine, non possunt hæc contra Deum obducere. Nos pauci sumus, & illis numero nimis quàm impares. Scio, ait Dominus, propterea dixi, Gentes multo majoris numeri. 2. Judæi iterum: Nos peregrini & alienigenæ, hostium mediis sumus, & rerum pane omnium penuriâ laboramus. Scio, ait Dominus, ideo solum peregrinum mutabo in patrium. 3. Sed Judæi denovo: Nos maximam partem inermes telis & machinis, commeatu & ceteris belli praesidiis destituti, quomodo geremus bella? illi plenis gaudent armamentariis, abannonâ & aliis militiae adjumentis instructissimi. Scio & hoc, ait Dominus, ego autem sum panoplia tua. 4. At iterum Judæi: Nobis nec unicum quidem propugnaculum est, quo in acie victis liceat refugere. Scit Deus & istud: sed Dominus refugium tuum & firmamentum tuum. 5. Nec obloqui cessant: Unde nobis pecunia belli nervus? unde panis militiae anima? quis sine his ad arma eat? Noli metueri, ait Dominus, deponas omnes populos, quos Deus tuus daturus est tibi. Si dixeris in corde tuo, Plures sunt gentes istæ quàm ego, quomodo potero delere vestras? eas? Noli metueri, sed recordare, quæ fecerit Dominus Deus tuus Pharaoni & cunctis Aegyptiis. Sic faciet cunctis populis, quos tu meturus. Non timebis eos, quia Dominus Deus in medio tui est. Deus magnus & terribilis: ipse consumeret nationes has in conspectu tuo paulatim atque per partes. Non poteris eas delere pariter, ne forte contra te multiplicentur bestia terre. Dabitque Dominus Deus tuus in conspectu tuo, & interficiet illos donec penitus deleantur. Tradetque reges eorum in manus tuas, & disperdes nomina eorum sub calo: nullus poterit resistere tibi, donec conteras eos.

¶ Homini Christiano cum septem gentibus: septem capitalibus mortiferis criminibus pugnandum, quæ non Palaestina tantum, sed caelesti patriâ conantur excludere. Hic Deus trepidanti: Noli metueri, ait, sed recordare, quomodo tot centena milia beatorum hominum tibi simillimorum, qui jam caelo porantur, à tentationibus omnibus ope divinâ sint eluctati, post tot pugnas demum victores. Dominus Deus tuus in medio tui cordis est, atque necessitates tuas vel milles novit melius quàm tu ipse. Et scies, quia Dominus Deus tuus, ipse est Deus fortis & fidelis. Fide illi: quid timidus es modicæ fidei?

§. II.

¶ Illud Jobi decantatissimum, utinam & te usurpatissimum (etiâsi occiderit me, in ipso sperabo) altos reverentia sensus tegit vix satis eruendus verbis. Hoc ait: In ipsa etiam morte jam semimortuus spem certam fovebo, & cum Abrahamo contra spem naturæ, spem gratiæ complectar. Hoc animi sensu Jobus summam Dei clementiam plurimum commendat.

¶ Ille à Ponto Romanus exul ut Augusti Caesaris mitissimum ingenium extolleret, ita cecinit inter lacrymas:

Sed solet interdum fieri placabile Numen,
Nube solet pulsâ candidus ire dies.
Vidi ego pampineis onerata viribus ulmum,
Quæ fuerat sevo fulmine tacta Iovis.
Ipse licet sperare vetes, sperabimus: atque
Hoc unum fieri te prohibente potest.
Spes mihi magna subit, cum te mitissime Caesaris
Spes mihi, respicio cum mea facta, cadit.

¶ Sed Jobi fiduciam in Deum multo quàm maximam è Tarcentis Pauli epistolis melius eruemus. Paulus fiduciae plenissimus: Quis ergo nos, inquit, separabit à Charitate Christi? tribulatio? An angustia? An fames? An nuditas? An periculum? An persecutio? An gladius? Ecce. Sed in his omnibus superamus propter eum, qui dilexit nos. Certus sum enim, quia neque mors, neque vita, neque Angeli, neque principatus, ne-